

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 26 ΜΑΪΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: 90 λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΕΠΤΑ (17) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Ερωτήσεις κλειστού τύπου)		ΜΟΝΑΔΕΣ 20
1.	A1 – ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ	10
2.	A2 – ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	10
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (κατατοπιστικά σημειώματα και ιστορικό δοκίμιο)		ΜΟΝΑΔΕΣ 45
3.	B1α – ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	10
4.	B1β – ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ	10
5.	B2 - ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ (Ιστορικό Δοκίμιο)	25
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (Παραθέματα)		ΜΟΝΑΔΕΣ 35
6.	Γ1α – ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	8
7.	Γ1β – ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΒΕΝΕΤΩΝ	3
8.	Γ1γ – ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΒΕΝΕΤΩΝ	6
9.	Γ2α – ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ – ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΣ	6
10.	Γ2β – ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ – ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ	6
11.	Γ2γ – ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	6
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ		100

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Β΄ περισσεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Βάσκο ντα Γκάμα	(α) Ιδέα της μετακένωσης
2. Αδαμάντιος Κοραΐς	(β) Αρχιστράτηγος των αμερικανικών δυνάμεων
3. Γεώργιος Ουάσινγκτον	(γ) Εφευρέτης της τυπογραφίας
4. Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος	(δ) Ανακάλυψη του θαλάσσιου εμπορικού δρόμου προς τις Ινδίες
5. Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος	(ε) Κατάκτηση της Βραζιλίας
	(στ) Άλωση της Κωνσταντινούπολης
	(ζ) Υπερασπιστής της Αμμοχώστου

(5x2 = 10 μονάδες)

1δ	Ενότητα: Οι Ανακαλύψεις Δ.Ε. 2: Να κατανοούν μέσα από τον χάρτη τον στόχο των Πορτογάλων και Ισπανών θαλασσοπόρων.
2α	Ενότητα: Ο Διαφωτισμός Δ.Ε. 2: Να κατανοούν και να σχολιάζουν τις βασικές ιδέες των κυριότερων εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού και του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.
3β	Ενότητα: Η Αμερικανική Επανάσταση (1774 – 1783) Δ.Ε. 3: Να εκθέτουν τα σημαντικότερα γεγονότα της Αμερικανικής Επανάστασης.
4στ	Ενότητα: Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1453) Δ.Ε. 2: Να περιγράφουν το ιστορικό γεγονός της πολιορκίας και της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης.
5ζ	Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο – Ιστορικά γεγονότα: Η Τουρκική Απειλή – Εκστρατεία εναντίον της Κύπρου (1570 – 1571)

Δ.Ε.1: Να περιγράψουν τα κυριότερα γεγονότα της κατάκτησης της Κύπρου από τους Οθωμανούς (1570–1571).

A2. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Οι βυζαντινοί χρονογράφοι:
 - α. στόχευαν στην αντικειμενική περιγραφή των γεγονότων.
 - β. είχαν ως πρότυπα τους ιστορικούς της ελληνικής κλασικής αρχαιότητας.
 - γ. απευθύνονταν σε αναγνώστες με χαμηλή μόρφωση.
2. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου στα χρόνια της Φραγκοκρατίας:
 - α. παρέμεινε αυτοκέφαλη.
 - β. είχε την έδρα των επισκοπών της σε χωριά.
 - γ. είχε το δικαίωμα να συλλέγει τη δεκάτη.
3. Ο βυζαντινός πολιτισμός:
 - α. επηρέασε την πολιτική ιδεολογία της Ρωσίας.
 - β. συνέβαλε στην αμφισβήτηση της απολυταρχίας.
 - γ. συνδέεται με την ανάπτυξη της γοθτικής αρχιτεκτονικής.
4. Οι γεωγραφικές ανακαλύψεις είχαν ως κοινωνική συνέπεια:
 - α. την ισχυροποίηση των ευγενών.
 - β. την κατάργηση του δουλεμπορίου.
 - γ. την ενίσχυση της αστικής τάξης.
5. Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Διαφωτισμού είναι:
 - α. η θεοκεντρική αντίληψη για τον κόσμο.
 - β. η αντίληψη ότι οι άνθρωποι πρέπει να βασίζονται στον ορθό λόγο.
 - γ. η έλλειψη ανοχής προς την αντίθετη άποψη.

(5x2 = 10 μονάδες)

1γ	Ενότητα: Ο μεσαιωνικός πολιτισμός – Ο βυζαντινός πολιτισμός Δ.Ε. 2: Να διακρίνουν το είδος της χρονογραφίας από το είδος της ιστοριογραφίας με παραδείγματα από το Βυζάντιο.
2β	Ενότητα: Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο - Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν τις προσπάθειες της Λατινικής Εκκλησίας για υποταγή της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.
3α	Ενότητα: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Δ.Ε. 3: Να αποτιμούν την προσφορά του Βυζαντίου στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

4γ	Ενότητα: Οι Ανακαλύψεις Δ.Ε. 3: Να εξηγούν και να αξιολογούν τις κυριότερες συνέπειες των γεωγραφικών Ανακαλύψεων.
5β	Ενότητα: Ο Διαφωτισμός Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν το ιστορικό – κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο διαμορφώνονται οι ιδέες του Διαφωτισμού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης.

Οι απαντήσεις που δίνονται στον οδηγό διόρθωσης είναι ενδεικτικές, γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε άλλη, ιστορικά τεκμηριωμένη, απάντηση.

Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μία εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Φραγκοκρατία στην Κύπρο (ονομασία της δυναστείας που κυβέρνησε, δύο (2) στοιχεία για τη σχέση των Φράγκων με τους Αγίους Τόπους, δύο (2) στοιχεία για το πώς τελείωσε η Φραγκοκρατία)

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Ονομασία της δυναστείας

Λουζινιάν / Λουζινιανοί

(2 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) από τα πιο κάτω στοιχεία για τη σχέση των Φράγκων με τους Αγίους Τόπους:

1. Ο Γκυ ντε Λουζινιάν, βασιλιάς του σταυροφορικού κράτους της Ιερουσαλήμ, αγόρασε την Κύπρο από τον Ριχάρδο Λεοντόκαρδο.
2. Ο Αμάριχος ήταν ο πρώτος βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ, τίτλο που έφεραν όλοι οι διάδοχοί του.
3. Βασικό στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής του φραγκικού βασιλείου της Κύπρου ήταν η απελευθέρωση των Αγίων Τόπων / της Ιερουσαλήμ / η άμεση συμμετοχή ή ενίσχυση κάθε σταυροφορίας που απέβλεπε στην απελευθέρωση της Ιερουσαλήμ.
4. Μετά την οριστική κατάλυση του βασιλείου της Ιερουσαλήμ / την πτώση της Άκρας, οι Λουζινιάν συνέχισαν να φέρουν τον τίτλο του βασιλιά της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ / η Κύπρος έμεινε το μοναδικό προπύργιο του Χριστιανισμού στην Ανατολή και οι Λουζινιάν συνέχισαν να τονίζουν τη διεκδίκηση των εδαφών που έχασαν στους Αγίους

Σελ. 4 από 17

Τόπους, διατηρώντας τον τίτλο του βασιλιά της Ιερουσαλήμ / έστω και τυπικά, συνέχισαν να στέφονται βασιλιάδες της Ιερουσαλήμ στον ναό του Αγίου Νικολάου στην Αμμόχωστο.

5. Ο βασιλιάς Πέτρος Α΄ είχε διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οργάνωση μίας σταυροφορίας για απελευθέρωση των Αγίων Τόπων, επειδή πίστευε ότι ήταν προορισμένος να απελευθερώσει την Ιερουσαλήμ / είχε ως στόχο την απελευθέρωση του βασιλείου της Ιερουσαλήμ, δεν μπόρεσε, όμως, να ολοκληρώσει τα σχέδιά του.
6. Οι Λουζινιάν είχαν εισαγάγει στην Κύπρο τις Ασσίζες, που αποτελούσαν τη νομοθεσία του βασιλείου της Ιερουσαλήμ / Η Υψηλή Αυλή δίκασε με βάση τις Ασσίζες της Ιερουσαλήμ / Οι Ασσίζες της Χαμηλής Αυλής είχαν γραφτεί στην Ιερουσαλήμ, αν και δεν χρησιμοποιήθηκαν αυτούσιες / είχαν διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη τοπικά έθιμα και νόμους.

(2x2 = 4 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) από τα πιο κάτω στοιχεία για τη μετάβαση από τη Φραγκοκρατία στη Βενετοκρατία:

1. Ο Φράγκος βασιλιάς Ιάκωβος Β΄ παντρεύτηκε την Αικατερίνη Κορνάρο, την οποία προηγουμένως υιοθέτησε επίσημα η βενετική κυβέρνηση, ώστε να αποκτήσει δικαιώματα πάνω στο βασίλειο της Κύπρου σε περίπτωση που ο Ιάκωβος και η Αικατερίνη πέθαιναν χωρίς διαδόχους.
2. Ο Ιάκωβος Β΄ πέθανε με ύποπτο τρόπο, ενώ η Αικατερίνη ήταν έγκυος και αργότερα πέθανε και ο νόμιμος διάδοχός του / ο Ιάκωβος Γ΄ σε βρεφική ηλικία.
3. Οι Βενετοί υπό το πρόσχημα της «προστασίας» πρώτα του βρέφους και αργότερα της βασίλισσας Αικατερίνης πήραν στα χέρια τους όλες τις εξουσίες.
4. Οι Βενετοί διόρισαν δύο συμβούλους και έναν προβλεπτή και ουσιαστικά κυβερνούσαν αυτοί.
5. Οι Βενετοί πειθανάγκασαν την Αικατερίνη Κορνάρο να παραχωρήσει το βασίλειό της στη Βενετία / παραχώρησαν στην Αικατερίνη Κορνάρο ισόβια σύνταξη και κτήματα στην Ιταλία, για να παραιτηθεί από τον θρόνο.

(2x2 = 4 μονάδες)

Ενότητα: Η Φραγκοκρατία στην Κύπρο – Πολιτικές εξελίξεις.

Δ.Ε. 1: Να εντάσσουν το φραγκικό βασίλειο της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο των Σταυροφοριών.

Δ.Ε. 3: Να περιγράψουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η Κύπρος περιήλθε στην εξουσία των Βενετών.

β. Διακήρυξη Αμερικανικής Ανεξαρτησίας (τόπος και έτος υπογραφής, ονομαστική αναφορά σε δύο (2) συντάκτες, ένα (1) στοιχείο για τη σημασία του κειμένου)

(10 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Τόπος υπογραφής:

Φιλαδέλφεια

(2 μονάδες)

Σελ. 5 από 17

Έτος υπογραφής:

1776

(2 μονάδες)

Αναφορά σε δύο (2) συντάκτες:

1. Βενιαμίν Φραγκλίνος
2. Θωμάς Τζέφερσον

(2x2 = 4 μονάδες)

Αναφορά σε ένα (1) στοιχείο για τη σημασία του κειμένου

1. Εκφράζει την ιδεολογία της Αμερικανικής Επανάστασης.
2. Αποτελεί την πρώτη πρακτική εφαρμογή των πολιτικών ιδεών του Διαφωτισμού.
3. Διακηρύσσει τη βούληση των αποίκων για ανεξαρτησία από τη μητρόπολη.
4. Δημιουργήθηκε η αίσθηση μιας νέας ταυτότητας / συνοχής / ενότητας ανάμεσα στους επαναστατημένους αποίκους.

(1x2 = 2 μονάδες)

Ενότητα: Η Αμερικανική Επανάσταση

Δ.Ε. 3: Να εκθέτουν τα σημαντικότερα γεγονότα της Αμερικανικής Επανάστασης.

Ενότητα: Ο Διαφωτισμός

Δ.Ε. 3: Να κατανοούν τη σχέση του Διαφωτισμού με τις σημαντικές εξελίξεις της Παγκόσμιας Ιστορίας.

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο **150-180 λέξεων**, αφού παρουσιάσετε τρία (3) στοιχεία της οργάνωσης και λειτουργίας του οθωμανικού κράτους που αιτιολογούν τη ραγδαία προέλαση των Οθωμανών, να εξηγήσετε γιατί η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεν μπόρεσε να εμποδίσει την οθωμανική εξάπλωση, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με τέσσερα (4) στοιχεία. Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

Γαζήδες

Ιππείς - Τιμαριούχοι

Ακρτικά σώματα

(25 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Πρόλογος (1.5 μονάδα)

1. Γενική εκτίμηση ή σχόλιο για το θέμα
2. Θεματική πρόταση
3. Μεταβατική πρόταση

(3X0.5 = 1.5 μονάδα)

Αναμένεται να αναφερθούν τρία (3) στοιχεία της οργάνωσης και λειτουργίας του οθωμανικού κράτους:

1. Οι Οθωμανοί προσέλκυσαν μισθοφόρους που αναζητούσαν λάφυρα / καλλιεργητές που αναζητούσαν κτήματα.
2. Αξιοποιήθηκε ο ισλαμικός θεσμός των γαζήδων / το στράτευμα των φανατικών πολεμιστών της πίστης / η ιδεολογία της τζιχάντ.
3. Η σχετική θρησκευτική ανεκτικότητα, που επέδειξαν οι Οθωμανοί έναντι των αγροτικών χριστιανικών πληθυσμών, περιόρισε τις αντιδράσεις των τελευταίων και διευκόλυνε την ενσωμάτωσή τους στην οθωμανική κοινωνία / Οι Οθωμανοί δεν επεδίωκαν την εξόντωση των χριστιανών, για φορολογικούς κυρίως λόγους, επομένως εγγυόνταν τη διατήρηση της ζωής τους / της περιουσίας τους / ενός καθεστώτος ασφάλειας και ηρεμίας για εκείνους.
4. Τη ραγδαία εξάπλωση των Οθωμανών υποβοήθησε το σώμα των γενιτσάρων, αποτελούμενο από εθελοντές μισθοφόρους / στρατιώτες στρατολογούμενους με τη βία από τους υποτελείς χριστιανικούς πληθυσμούς / οι γενίτσαροι ανήκαν στην προσωπική υπηρεσία του σουλτάνου και αποτέλεσαν ανεξάντλητη πηγή διοικητικών υπαλλήλων.
5. Οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις, όπως η αντικατάσταση του σώματος των νομάδων εθελοντών ιππέων από ιππείς – τιμαριούχους / Η παραχώρηση τιμαρίων συνέδεε άρρηκτα τους ιππείς με τον σουλτάνο και ενίσχυε την επιθυμία τους για κατακτήσεις.

(3x4 = 12 μονάδες)

Αναμένεται να αναφερθούν τέσσερα (4) στοιχεία για την αδυναμία του Βυζαντίου να εμποδίσει την οθωμανική εξάπλωση:

1. Οι κατακτήσεις των Οθωμανών διευκολύνθηκαν από τη διάλυση των βυζαντινών ακριτικών σωμάτων / η Βυζαντινή Αυτοκρατορία δεν είχε ισχυρό στρατό.
2. Οι Οθωμανοί κατέκτησαν σημαντικές περιοχές / σημαντικά αστικά κέντρα στη Μικρά Ασία / την Προύσα / τη Νίκαια / τη Νικομήδεια, που ήταν ζωτικής σημασίας για τους Βυζαντινούς / η Βυζαντινή Αυτοκρατορία είχε ακρωτηριαστεί / συρρικνωθεί εδαφικά.
3. Μετά την κατάληψη του φρουρίου της Καλλίπολης οι Οθωμανοί πέρασαν στην Ευρώπη / άρχισαν να καταλαμβάνουν τα ευρωπαϊκά εδάφη του Βυζαντίου.
4. Μετά την ήττα των Σέρβων στο Κοσσυφοπέδιο αυξήθηκε η πίεση στο Βυζάντιο.
5. Είχαν γίνει επανειλημμένες πολιορκίες της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς / η Κωνσταντινούπολη ήταν περικυκλωμένη από εδάφη που είχαν περάσει στον έλεγχο των Οθωμανών.
6. Η πλειοψηφία των Βυζαντινών της Μικράς Ασίας υποτίμησε τον οθωμανικό κίνδυνο / έδινε περισσότερη σημασία στον κίνδυνο που προερχόταν από τις δυτικές δυνάμεις.
7. Το Βυζάντιο είχε καταρρεύσει οικονομικά / το κρατικό ταμείο ήταν εντελώς άδειο / Το νόμισμα είχε υποτιμηθεί / όλες οι πηγές εσόδων είχαν εξαντληθεί.
8. Το διοικητικό σύστημα του Βυζαντίου ήταν σε πλήρη διάλυση.
9. Το Βυζάντιο υποχρεώθηκε να προσφέρει φόρο υποτέλειας στους Οθωμανούς και να θέτει στρατιωτικές δυνάμεις στη διάθεση του σουλτάνου.

10. Ο σουλτάνος ήταν σε θέση να ελέγχει τη διαδοχή στον βυζαντινό θρόνο και να επιβάλλει απόλυτα τη θέλησή του / είχε επιβάλει στον θρόνο τον Ιωάννη Ζ΄, ενώ ο διάδοχός του Μανουήλ διαβιούσε στην αυλή του σουλτάνου / αναγκάστηκε να συμμετάσχει στην οθωμανική εκστρατεία κατά της Φιλαδέλφειας.
11. Εμφύλιες συγκρούσεις και δυναστικές έριδες.
12. Ο αριθμός των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης εκείνη την περίοδο είχε μειωθεί δραματικά / μόλις 50 χιλιάδες άνθρωποι ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη.
13. Παρά τα ταξίδια του αυτοκράτορα Μανουήλ Β΄ Παλαιολόγου στη Δύση, δεν δόθηκε καμιά ουσιαστική βοήθεια στο Βυζάντιο.
14. Ο βυζαντινός λαός ήταν διχασμένος σε ενωτικούς και ανθενωτικούς / δεν δέχτηκε τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στη Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας για υποταγή της Ορθόδοξης στην Καθολική Εκκλησία / υπήρχαν έντονα αντιδυτικά αισθήματα στο Βυζάντιο.
15. Η εισβολή του Μωάμεθ Β΄ στην Πελοπόννησο δεν επέτρεψε στο Δεσποτάτο του Μορέως να στείλει βοήθεια κατά την πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 1453.
16. Ανεπαρκής στρατιωτική βοήθεια της Δύσης προς το Βυζάντιο / η μοναδική Σταυροφορία που οργανώθηκε από τη Δύση συνετρίβη στη Βάρνα.
17. Λόγω των ανταγωνισμών των δυτικών δυνάμεων δεν προσφέρθηκε ουσιαστική βοήθεια στο Βυζάντιο.

(4x2.5 = 10 μονάδες)

Επίλογος (1.5 μονάδα)

1. Συμπεράσματα **(1 μονάδα)**
2. Σκοπός της συγγραφής του δοκιμίου (τι προσπαθήσαμε να δείξουμε) **(0.5 μονάδα)**

Ενότητα: Οι Οθωμανοί και η ραγδαία προέλασή τους (14^{ος} αι.)

Δ.Ε. 1: Να εξηγούν τους λόγους ανάπτυξης της οθωμανικής ισχύος και τους παράγοντες που συνέβαλαν στη ραγδαία προέλασή τους.

Δ.Ε. 2: Να εντοπίζουν στον χάρτη τα στάδια εξάπλωσης των Οθωμανών στη Μ. Ασία και στα Βαλκάνια.

Ενότητα: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τις προσπάθειες των Βυζαντινών αυτοκρατόρων να εξασφαλίσουν βοήθεια από τη Δύση.

Δ.Ε.2: Να περιγράφουν το ιστορικό γεγονός της πολιορκίας και της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Β΄ Λυκείου Κατεύθυνσης.

Οι απαντήσεις που δίνονται στον οδηγό διόρθωσης είναι ενδεικτικές, γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε άλλη, ιστορικά τεκμηριωμένη, απάντηση.

Το σύμβολο της καθέτου (I) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μία εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1. Βενετοκρατία στην Κύπρο

I. «[...] υπήρξαν πρωτοβουλίες Κυπρίων χωρικών οι οποίοι ζήτησαν από τον Μεγάλο Βεζίρη να παρέμβει η Οθωμανική Αυτοκρατορία στο νησί ώστε να απελευθερωθούν. Σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί και η εξέγερση του λαού της Λευκωσίας το 1565 λόγω της μεγάλης ξηρασίας εκείνου του έτους. Τα σπαρτά σχεδόν δεν βλάστησαν και η ελάχιστη παραγωγή που συγκεντρώθηκε από τους κυβερνήτες σε κρατικές αποθήκες σχεδίαζόταν να πωληθεί σε υψηλές τιμές. Τότε ο εξεγερμένος λαός περικύκλωσε τα σπίτια των διοικητών, αναγκάζοντάς τους να ανοίξουν τις αποθήκες και να μοιράσουν τα σιτηρά».

Σπύρος Σακελλαρόπουλος, *Ο Κυπριακός Κοινωνικός Σχηματισμός (1191 – 2004)*, εκδόσεις Τόπος, Αθήνα, 2017, σ. 39.

II. «Πράγματι οι αδυναμίες της βενετικής πλευράς ήταν πολλές. Και πρώτα απ' όλα δεν είχαν κανένα έρεισμα ανάμεσα στον ντόπιο πληθυσμό για τον οποίο είχαν αδιαφορήσει όσο και καταπιέσει αφόρητα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του ήταν Κύπριοι που είχαν περιέλθει σε καθεστώς δουλοπαροικίας και ήταν το παραγωγικότερο και συγχρόνως το πιο παραγκωνισμένο κομμάτι της κυπριακής κοινωνίας της εποχής. Ταυτόχρονα η κακοδιοίκηση και η διαφθορά συνέθεταν μια κατάσταση αρκετά ζοφερή με τον ανάλογο αντίκτυπο στους υπηκόους. [...] Επιπλέον, ένα άλλο εμπόδιο ήταν η μεγάλη απόσταση η οποία χώριζε τη μητρόπολη από την αποικία της. Αυτό πρακτικά καθιστούσε δύσκολο τον ανεφοδιασμό και την αποστολή ενισχύσεων στο νησί, σε αντίθεση με τους Οθωμανούς [...]. Μέσα σε όλα αυτά προστίθετο και η κατάσταση των οχυρώσεων που είτε είχαν ερειπωθεί είτε δεν μπορούσαν να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες που προέκυπταν από τις νέες πολιορκητικές τεχνικές».

Ιστορία των Ελλήνων, τόμος 19 (Κύπρος), Β' Έκδοση, εκδόσεις Δομή, Αθήνα, σ. 367.

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και παράθεμα II) και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να εξηγήσετε τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της βενετικής κυριαρχίας στην Κύπρο και να αναφέρετε τρία (3) ιστορικά στοιχεία για την κοινωνική - οικονομική κατάσταση στην οποία βρισκόταν ο αγροτικός πληθυσμός της Κύπρου.

(8 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε ένα (1) στοιχείο ως εξήγηση για τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της βενετικής κυριαρχίας στην Κύπρο:

1. Οι Βενετοί αντιμετώπιζαν το νησί ως μια αποικία, την οποία μπορούσαν να εκμεταλλεύονται όσο το δυνατόν περισσότερο / οικονομική εκμετάλλευση των κατοίκων της Κύπρου / το ενδιαφέρον των Βενετών περιοριζόταν στη συλλογή των φόρων / Η παραγωγή του νησιού τροφοδοτούσε τη Βενετία / μέρος της παραγωγής του νησιού μεταφερόταν στη Βενετία.
2. Η κατοχή της Κύπρου εξυπηρετούσε τους Βενετούς, αφού ήταν σημαντικό εμπορικό κέντρο της Μεσογείου.
3. Η Κύπρος υπαγόταν στη Βενετική Δημοκρατία και δεν ήταν ανεξάρτητο βασίλειο / Η τοπική κυβέρνηση βρισκόταν υπό τον έλεγχο της Βενετίας.
4. Όλες οι εξουσίες ασκούσαν από τον τοποτηρητή και δύο συμβούλους.
5. Τη νομοθετική εξουσία ασκούσε το Μεγάλο Συμβούλιο της Βενετίας.
6. Τα οικονομικά του κράτους διαχειρίζονταν δύο ταμίες που στέλνονταν από τη Βενετία.
7. Ο γενικός προβλεπτής διοριζόταν από τη Βενετία και αναλάμβανε την αρχηγία του στρατού σε ειδικές περιπτώσεις / ο καπιτάνος της Αμμοχώστου ήταν Βενετός και είχε διοικητική και δικαστική εξουσία στην περιοχή / είχε σημαντική εξουσία, αφού ήταν αρχηγός στρατού σε καιρό ειρήνης.

(1x2 = 2 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρία (3) στοιχεία για την κοινωνική - οικονομική κατάσταση του αγροτικού πληθυσμού της Κύπρου:

1. Συνεχίστηκε το φεουδαρχικό σύστημα που υπήρχε από την εποχή της Φραγκοκρατίας / Οι περισσότεροι Κύπριοι ασχολούνταν με τη γεωργία / καλλιεργούσαν τα φέουδα / τα κτήματα των φεουδαρχών / ευγενών.
2. Ο αγροτικός πληθυσμός της Κύπρου ανήκε στη συντριπτική του πλειοψηφία στην κοινωνική ομάδα των παροίκων / δουλοπαροίκων που ήταν το πιο φτωχό / καταπιεσμένο κομμάτι της κυπριακής κοινωνίας.
3. Οι πάροικοι ήταν υποχρεωμένοι σε καταναγκαστική εργασία / αγγαρεία στα κτήματα των φεουδαρχών για ορισμένο αριθμό ημερών την εβδομάδα.
4. Οι πάροικοι πλήρωναν στον φεουδάρχη κάποιο χρηματικό ποσό / κατέβαλλαν τα 4/10 της αγροτικής τους παραγωγής / Οι Κύπριοι αγρότες πλήρωναν πολλούς φόρους στους Βενετούς.
5. Υπήρχε η δυνατότητα για τους παροίκους να εξαγοράσουν την ελευθερία τους, όμως ελάχιστοι μπορούσαν να το κάνουν.
6. Οι απελεύθεροι χωρικοί / φραγκομάτοι ήταν σε καλύτερη κατάσταση από τους πάροικους / είχαν λιγότερες υποχρεώσεις.
7. Οι απελεύθεροι / φραγκομάτοι ήταν υποχρεωμένοι να δουλεύουν ορισμένες μέρες την εβδομάδα στα οχυρωματικά έργα χωρίς αμοιβή / είχαν την υποχρέωση προσφοράς καταναγκαστικής εργασίας προς το κράτος.

8. Οι απελεύθεροι / φραγκομάτοι επιβαρύνονταν με την καταβολή ενός ποσοστού της παραγωγής τους στους ιδιοκτήτες των χωριών, στην περιοχή των οποίων βρίσκονταν τα κτήματά τους.
9. Η εξαθλίωση του αγροτικού πληθυσμού επιδεινωνόταν σε περιόδους ξηρασίας / θεομηνίας / ανομβρίας / πλημμυρών / επιδρομών ακρίδων / σεισμών / επιδημιών πανώλης / φυσικών καταστροφών.
10. Παρουσιαζόταν συχνά έλλειψη σιταριού που προκαλούσε υποσιτισμό στους Κυπρίους / Η Κύπρος αποτελούσε έναν από τους κύριους τροφοδότες του βενετικού κράτους σε σιτάρι και οι Βενετοί απαιτούσαν άκαμπτα την αποστολή σιταριού ακόμη και σε δύσκολες χρονιές / Σε περιόδους μειωμένης παραγωγής σιταριού υπήρχε άνοδος των τιμών / πληθωρισμός και οι Κύπριοι οδηγούνταν στην πείνα / φτώχεια / Σε περιόδους ξηρασίας, η ελάχιστη γεωργική παραγωγή συγκεντρωνόταν σε κρατικές αποθήκες, με σκοπό να πωληθεί από τους Βενετούς στη συνέχεια σε υψηλές τιμές.
11. Γίνονταν συχνά εξεγέρσεις / ταραχές κατά της εκμετάλλευσης από τους Βενετούς.
12. Ο αγροτικός πληθυσμός υπέφερε εξαιτίας της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς των ανώτερων αξιωματούχων.
13. Η ασφάλεια / διαβίωση των Κυπρίων επιδεινωνόταν και από το γεγονός ότι η Κύπρος χρησιμοποιήθηκε από τους Βενετούς ως τόπος εξορίας διαφόρων εγκληματιών.

(3x2 = 6 μονάδες)

Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο (1489 - 1571). Διοίκηση – Άμυνα – Κοινωνία – Οικονομία

Δ.Ε.1: Να συγκρίνουν την κατοχή της Κύπρου από τους Φράγκους και τους Βενετούς.

Δ.Ε. 3: Να περιγράψουν τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας.

β. Να αναφέρετε ονομαστικά τα δύο (2) σημαντικότερα οχυρωματικά έργα στα οποία προχώρησαν οι Βενετοί για την οργάνωση της άμυνας της Κύπρου κατά των Οθωμανών.

(3 μονάδες)

Ενδεικτική απάντηση:

Ονομαστική αναφορά στα δύο (2) σημαντικότερα οχυρωματικά έργα των Βενετών:

1. Οχυρώσεις / Τείχη της Αμμοχώστου / Πύργος του Οθέλλου
2. Οχυρώσεις / Τείχη της Λευκωσίας

(2x1.5 = 3 μονάδες)

Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο (1489 - 1571). Διοίκηση – Άμυνα – Κοινωνία – Οικονομία.

Δ.Ε.2: Να τεκμηριώνουν τη σημασία των οχυρωματικών έργων των Βενετών στη Λευκωσία και στην Αμμόχωστο.

γ. Να εξηγήσετε τρεις (3) λόγους για τους οποίους οι Βενετοί δεν μπόρεσαν να αμυνθούν αποτελεσματικά απέναντι στους Οθωμανούς.

(6 μονάδες)

Σελ. 11 από 17

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρεις (3) από τους πιο κάτω λόγους:

1. Οι Κύπριοι δεν είχαν κανένα λόγο να υπερασπιστούν τους Βενετούς, επειδή ήταν καταπιεσμένοι / εξαιτίας της κακοδιοίκησης / διαφθοράς των Βενετών αξιωματούχων.
2. Οι Τούρκοι προετοίμαζαν το έδαφος για την κατάκτηση του νησιού, με κατάλληλη προπαγάνδα ανάμεσα στους Έλληνες κατοίκους της Κύπρου / Υπήρχαν Κύπριοι που προτιμούσαν τους Οθωμανούς από τους Βενετούς / Κύπριοι χωρικοί είχαν αναλάβει πρωτοβουλίες προς τον Μεγάλο Βεζύρη, ζητώντας να τους απελευθερώσει από τους Βενετούς.
3. Η Κύπρος βρισκόταν μακριά από τη Βενετία, επομένως δεν μπορούσε εύκολα η Βενετία να στείλει ενισχύσεις / να φροντίσει για τον ανεφοδιασμό του νησιού / Οι Οθωμανοί μπορούσαν πιο εύκολα / γρήγορα να μεταφέρουν στρατεύματα / εφόδια στην Κύπρο.
4. Οι οχυρώσεις ήταν ερειπωμένες / σε κακή κατάσταση / δεν μπορούσαν να αποκρούσουν τις επιθέσεις από τις νέες πολιορκητικές μηχανές.
5. Αποδυνάμωση της Βενετίας, εξαιτίας της κατάληψης από τους Οθωμανούς περιοχών που ανήκαν στη Βενετία / Το νησί περιβαλλόταν από οθωμανικές κτήσεις, ευνοώντας τη δράση του οθωμανικού στρατού.

(3x2 = 6 μονάδες)

Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο (1489 - 1571). Ιστορικά γεγονότα

Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν τα κυριότερα γεγονότα της κατάκτησης της Κύπρου από τους Οθωμανούς (1570–1571).

Ενότητα: Η Βενετοκρατία στην Κύπρο (1489 - 1571). Διοίκηση – Άμυνα – Κοινωνία – Οικονομία

Δ.Ε. 2: Να τεκμηριώνουν τη σημασία των οχυρωματικών έργων των Βενετών στη Λευκωσία και στην Αμμόχωστο.

Δ.Ε. 3: Να περιγράψουν τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας.

Γ2. Αναγέννηση

I. «[Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι] Μυήθηκε στα τεχνικά μυστήρια του χυτηρίου και της επεξεργασίας του μετάλλου, έμαθε να προετοιμάζει προσεκτικά πίνακες και γλυπτά, ξεκινώντας από σπουδές με μοντέλα, γυμνά ή ντυμένα. Έμαθε να μελετά φυτά και περίεργα ζώα, για να τα εντάξει στους πίνακές του, και θα πρέπει να του δίδαξαν καλά τις αρχές της προοπτικής και τη χρήση του χρώματος. [...] Ο Λεονάρντο όμως ήταν κάτι περισσότερο από ένα προικισμένο παιδί. Ήταν μια μεγαλοφυΐα, που η διανοητική της δύναμη θα παραμείνει πάντα αντικείμενο απορίας και θαυμασμού για τον κοινό θνητό. Έχουμε μαρτυρίες για το εύρος και τη δημιουργικότητα του μυαλού του Λεονάρντο, επειδή οι μαθητές και οι θαυμαστές του διαφύλαξαν με προσοχή τα σχέδια και τα σημειωματάρια του, χιλιάδες σελίδες γεμάτες κείμενα και σχεδιάσματα, αποσπάσματα από βιβλία που διάβαζε και σημειώσεις για βιβλία που λογάριαζε να γράψει. Όσο περισσότερο μελετούμε αυτά τα χειρόγραφα, τόσο λιγότερο καταλαβαίνουμε πώς μπορούσε ο ίδιος άνθρωπος να έχει τέτοια επίδοση σε όλους αυτούς τους διαφορετικούς τομείς της έρευνας και να συνεισφέρει

σημαντικά σχεδόν σε όλους. [...] Την εποχή που οι σοφοί στα πανεπιστήμια, βασίζονταν στο κύρος των αρχαίων συγγραφέων, ο ζωγράφος Λεονάρντο δεν θα παραδεχόταν ποτέ ό,τι διάβαζε χωρίς να το ελέγξει με τα ίδια του τα μάτια. Κάθε φορά που αντιμετώπιζε κάποιο πρόβλημα, αντί να ανατρέξει στις αυθεντίες, προσπαθούσε να το λύσει με πειράματα. Δεν υπήρχε τίποτα στη φύση που να μην αποτελούσε ερέθισμα για την περιέργειά του και πρόκληση για την ευφυΐα του. [...] Υπήρξε ένας από τους πρώτους που προσπάθησαν να εξιχνιάσουν το μυστήριο της ανάπτυξης του εμβρύου μέσα στη μήτρα· μελέτησε τους νόμους που διέπουν τα θαλάσσια ρεύματα και τα κύματα· παρατηρούσε και ανέλυε, χρόνια ολόκληρα, το πέταγμα των εντόμων και των πουλιών, πράγμα που τον βοήθησε να εφεύρει μια ιπτάμενη μηχανή για την οποία ήταν βέβαιος πως μια μέρα θα γινόταν πραγματικότητα».

E.H. Gombrich, *Το Χρονικό της Τέχνης*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1999, σ. 293-294.

II.

Αφροδίτη και Άδωνις, Τιτσιάνο, 1554, Μαδρίτη, Μουσείο ντελ Πράδο

Αφού μελετήσετε τις πιο πάνω πηγές (παράθεμα I και παράθεμα II) και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Τι εννοούμε με τον όρο «Αναγέννηση» (αναφορά σε δύο (2) στοιχεία), πότε εμφανίστηκε και πού διαδόθηκε αρχικά; **(6 μονάδες)**

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) από τα πιο κάτω στοιχεία για τον ορισμό της Αναγέννησης:

1. Πρόκειται για μια γενικότερη πνευματική κίνηση.
2. Κύριο χαρακτηριστικό της Αναγέννησης είναι η αναβίωση των αξιών της κλασικής αρχαιότητας / η έμπνευση από τον αρχαίο κόσμο.
3. Το πνεύμα των ανθρώπων απελευθερώνεται από τη μονομέρεια της θρησκευτικής μεσαιωνικής σκέψης / γίνεται πιο φιλελεύθερο / δημιουργικό / ερευνητικό.
4. Αφετηρία είναι το παρελθόν / οι άνθρωποι της Αναγέννησης εμπνέονται από τον αρχαίο κόσμο, όμως στόχος τους είναι το μέλλον.
5. Οι επαναστατικές επινοήσεις / τα καλλιτεχνικά / λογοτεχνικά επιτεύγματα εισάγουν την Ευρώπη στον νεότερο πολιτισμό / στους νεότερους χρόνους / στη νεότερη εποχή.

(2x2 = 4 μονάδες)

Πότε εμφανίστηκε η Αναγέννηση:

15^{ος} / 15^{ος} - 16^{ος} αιώνας μ.Χ.

(1 μονάδα)

Πού διαδόθηκε αρχικά:

Ιταλία / ακμαίες οικονομικά πόλεις της Ιταλίας / Φλωρεντία / Βενετία / Ρώμη

(1 μονάδα)

Ενότητα: Αναγέννηση και Ανθρωπισμός

Δ.Ε.1: Να κατανοούν τα βασικά γνωρίσματα των πνευματικών και καλλιτεχνικών κινημάτων της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού.

Δ.Ε. 2: Να εξηγούν τους λόγους ανάπτυξης της Αναγέννησης στις ιταλικές πόλεις και να εντοπίζουν στον χάρτη τα κέντρα διάδοσης της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού στην Ευρώπη.

β. Αφού εξηγήσετε την έννοια του «καθολικού ανθρώπου» της Αναγέννησης (δύο (2) στοιχεία), να τεκμηριώσετε με βάση το παράθεμα I πώς ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ενσαρκώνει το πρότυπο του «καθολικού ανθρώπου», κάνοντας αναφορά σε δύο (2) στοιχεία. **(6 μονάδες)**

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) στοιχεία για την εξήγηση της έννοιας του «καθολικού ανθρώπου» της Αναγέννησης:

1. Χαρακτηρίζεται από ανθρωποκεντρική αντίληψη για τον κόσμο.

2. Αν και βαθιά θρησκευόμενος, αναζητά την αληθινή πίστη.
3. Έχει πολύπλευρη προσωπικότητα.
4. Χαρακτηρίζεται από αγάπη για δημιουργικότητα / δραστήρια ζωή.
5. Πιστεύει στις πνευματικές / σωματικές δυνάμεις του ανθρώπου.
6. Ο άνθρωπος αισθάνεται ελεύθερος / έτοιμος να αναλάβει την ευθύνη για τη διαμόρφωση του κόσμου του.
7. Είναι δημιουργός του πολιτισμού του και υπεύθυνος για τη μοίρα του.
8. Ασχολείται με πολλούς και διαφορετικούς τομείς της γνώσης / Έχει πλατιά μόρφωση και γνώση.

(2x1 = 2 μονάδες)

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε δύο (2) στοιχεία για τεκμηρίωση της θέσης ότι ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ενσαρκώνει το πρότυπο του «καθολικού ανθρώπου» της Αναγέννησης:

1. Ήταν σπουδαίος γλύπτης / ζωγράφος.
2. Είχε μνηθεί τόσο στην επεξεργασία των μετάλλων όσο και στη μελέτη του ανθρώπινου σώματος.
3. Μελετούσε τη φύση και τα ζώα / τη χλωρίδα και την πανίδα, για να μπορεί καλύτερα να ζωγραφίσει / να εφαρμόσει τους κανόνες της προοπτικής και τη χρήση του χρώματος / δεν υπήρχε κάτι στη φύση που να μην το είχε ερευνήσει / είχε τη περιέργεια να μάθει για τα πάντα / αναζητούσε τη γνώση στον φυσικό κόσμο.
4. Ήταν σκεπτόμενος άνθρωπος / σπουδαίος διανοούμενος / προικισμένος και κατέγραφε ή σχεδίαζε τα πάντα στα σημειωματάριά του / έπαιρνε σημειώσεις για όσα παρατηρούσε γύρω του / είχε ερευνητικό πνεύμα.
5. Είχε ασχοληθεί με πολλούς και διαφορετικούς τομείς της έρευνας, όπως η ανατομία του ανθρώπινου σώματος.
6. Χρησιμοποιούσε τα πειράματα, για να ελέγξει τη γνώση που αποκτούσε από τα βιβλία / έψαχνε αποδείξεις, για να δεχθεί κάτι ως αληθινό.
7. Ήταν εφευρέτης μηχανών, τις οποίες κατασκεύαζε αφού προηγουμένως παρατηρούσε τη φύση.

(2x2 = 4 μονάδες)

Ενότητα: Αναγέννηση και Ανθρωπισμός

Δ.Ε.1: Να κατανοούν τα βασικά γνωρίσματα των πνευματικών και καλλιτεχνικών κινήσεων της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού.

γ. Να αναφέρετε τρία (3) χαρακτηριστικά της τέχνης της Αναγέννησης που εντοπίζετε στο ζωγραφικό έργο που απεικονίζεται στο παράθεμα II. **(6 μονάδες)**

Ενδεικτική απάντηση:

Αναμένεται να γίνει αναφορά σε τρία (3) από τα πιο κάτω χαρακτηριστικά της τέχνης της Αναγέννησης:

1. Σκηνή από την ελληνική μυθολογία / Το θέμα του πίνακα είναι η σχέση της Αφροδίτης με τον Άδωνη.

2. Τονίζεται ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας της αναγεννησιακής τέχνης / τα κύρια πρόσωπα / οι πρωταγωνιστές είναι δύο ανθρώπινες μορφές και τοποθετούνται στο κέντρο του πίνακα / υπάρχει εκκοσμίκευση στην τέχνη.
3. Απεικόνιση του γυμνού σώματος.
4. Έμφαση στην απόδοση των συναισθημάτων των δύο πρωταγωνιστών.
5. Αποδίδεται η τρίτη διάσταση / εφαρμόζεται η προοπτική / το βάθος.
6. Κυριαρχεί το θέμα του έρωτα / απεικονίζεται ο έρωτας της Αφροδίτης για τον Άδωνη.
7. Ρεαλιστική απεικόνιση των μορφών / νατουραλισμός / απόδοση των μορφών με φυσικό τρόπο.
8. Έντονη κίνηση.
9. Αγάπη για τη φύση / απεικόνιση του φυσικού τοπίου.
10. Ενδιαφέρον για την ομορφιά / την ωραία εμφάνιση / την περίτεχνη κόμμωση της Αφροδίτης / τα όμορφα σώματα.
11. Αρμονία / σωστές αναλογίες.
12. Υπάρχει ρήξη με την παράδοση / πρωτοτυπία.
13. Προστίθενται λεπτομέρειες / λεπτομερής απεικόνιση των σωμάτων / του βλέμματος των δύο μορφών / της κόμμωσης της Αφροδίτης / του τοπίου / των σκύλων / των καιρικών συνθηκών / των αντικειμένων / του Έρωτα που κοιμάται κάτω από το δέντρο.
14. Διαβαθμίσεις στην απόδοση των χρωμάτων.
15. Επίδραση από αρχαία ελληνική τέχνη / η αρχαιοελληνική επίδραση φαίνεται στις πτυχώσεις / στα υποδήματα του Άδωνη.

(3x2 = 6 μονάδες)

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αναγέννησης

Δ.Ε.4: Να αποτιμούν την τέχνη της Αναγέννησης μέσα από τη γλυπτική και τη ζωγραφική της εποχής και να είναι σε θέση να ταυτίζουν τα γνωστότερα δημιουργήματα με τους καλλιτέχνες τους.

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΡΑΠΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β΄ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ												
1.	A1 ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ	10										
2.	A2 ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	10										
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ												
3.	B1α ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	10										
4.	B1β ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ	10										
5.	B2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΘ. ΚΡΑΤΟΥΣ – ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΥΖ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ	25										
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ												
6.	Γ1α ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	8										
7.	Γ1β ΟΧΥΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΒΕΝΕΤΩΝ	3										
8.	Γ1γ ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΒΕΝΕΤΩΝ	6										
9.	Γ2α ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ - ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΣ	6										
10.	Γ2β ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ – ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ	6										
11.	Γ2γ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	6										
ΣΥΝΟΛΟ												